

Toelichting op 'Visie op provinciale dynamiek 2006' van de Rabobank

Inleiding

In een recente rapportage van de Rabobank 'Visie op provinciale dynamiek 2006' worden de economische prestaties van een 40-tal regio's weergegeven (zie onderstaande tabel voor een samenvatting). De economische prestatie van een regio wordt door de Rabobank berekend aan de hand van een tweetal variabelen: economische groei en economische kracht. West-Brabant staat wat betreft de economische prestatie op de 17de plaats (middenmoot). Qua economische groei doet West-Brabant het een tikkeltje beter (gedeelde 15de plaats), qua economische kracht blijft West-Brabant iets achter (gedeelde 22ste plaats). De middelmatige prestaties van West-Brabant vragen om een nadere toelichting.

Tabel 1: Economische prestatie, groei en kracht in de regio's, 2005

	Prestatie	Positie	Groei	Kracht
Midden-Limburg	6,81	1	7,31	6,31
Zuidoost-Zuid-Holland	6,63	2	6,44	6,81
Groot-Rijnmond	6,53	3	6,25	6,81
Utrecht	6,50	4	6,31	6,69
Het Gooi en Vechtstreek	6,47	5	5,63	7,31
Flevoland	6,41	6	6,31	6,50
Noord-Drenthe	6,31	7	6,50	6,13
Noord-Limburg	6,28	8	6,13	6,44
Zuidwest-Drenthe	6,22	9	6,38	6,06
Veluwe	6,22	10	6,38	6,06
Zuidoost-Brabant	6,19	11	6,38	6,00
Groot-Amsterdam	6,16	12	5,94	6,38
Zuidwest-Gelderland	6,13	13	6,31	5,94
Oost-Zuid-Holland	6,13	14	6,38	5,88
IJmond	6,09	15	6,19	6,00
Overig Groningen	6,06	16	6,19	5,94
West-Brabant	6,06	17	6,19	5,94
Zuidoost-Drenthe	6,03	18	6,13	5,94
Twente	6,03	19	6,25	5,81
Arnhem/Nijmegen	6,03	20	6,00	6,06
Aggl. 's-Gravenhage	6,00	21	5,50	6,50
Alkmaar en omgeving	5,97	22	5,94	6,00
Aggl. Leiden en Bollenstreek	5,91	23	5,63	6,19
Zuidwest-Friesland	5,88	24	6,31	5,44
Zuidoost-Friesland	5,81	25	5,94	5,69
Aggl. Haarlem	5,81	26	5,38	6,25
Noord-Overijssel	5,78	27	6,06	5,50
Delft en Westland	5,78	28	5,81	5,75
Noordoost-Brabant	5,78	29	5,81	5,75
Zuidwest-Overijssel	5,75	30	5,88	5,63
Achterhoek	5,75	31	5,81	5,69
Zaanstreek	5,75	32	5,44	6,06
Kop van Noord-Holland	5,66	33	5,75	5,56
Zuid-Limburg	5,66	34	5,00	6,31
Oost-Groningen	5,59	35	5,88	5,31
Zeeuwsch-Vlaanderen	5,56	36	6,06	5,06
Midden-Brabant	5,56	37	5,13	6,00
Noord-Friesland	5,53	38	5,38	5,69
Overig Zeeland	5,41	39	5,50	5,31
Delfzijl en omgeving	5,25	40	6,00	4,50

Bron: Visie op provinciale dynamiek 2006

A) Economische groei

De onderstaande tabel toont de rapportcijfers voor de deelindicatoren waaruit de economische groei bestaat voor de vier Brabantse regio's¹. De hoogste rapportcijfers heeft West-Brabant op werkgelegenheidsgroei en omzetgroei (beide 6,5). De exportgroei (6,0) en de winstgroei liggen iets lager (5,8). Een rapportcijfer van 6 vertegenwoordigt het landelijke gemiddelde. Dus alleen bij de winstgroei zit West-Brabant onder het nationale niveau. Binnen Noord-Brabant bezet West-Brabant (6,2) wat betreft de economische groei een tweede plaats, na Zuidoost-Brabant (6,4). Hierna zal kort worden stil gestaan bij de vier subindicatoren.

Economische groei 2005

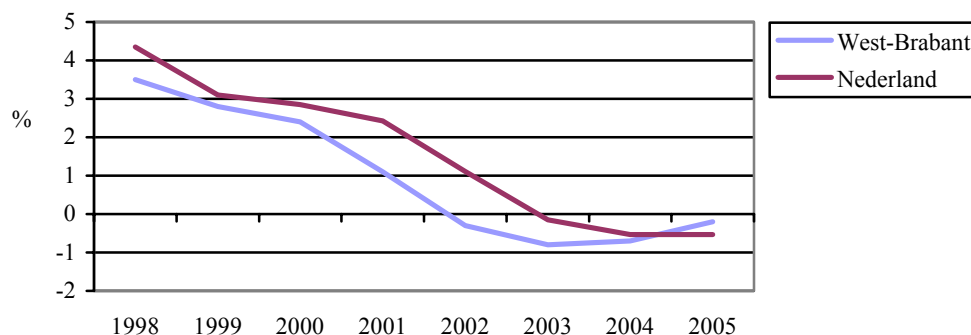
	West-Brabant	Midden-Brabant	Noordoost-Brabant	Zuidoost-Brabant	Noord-Brabant	Nederland
Werkgelegenheidsgroei	6,5	5,3	6,3	7,8	6,5	6,0
Omzetgroei	6,5	5,5	5,5	6,5	6,0	6,0
Exportgroei	6,0	4,5	5,8	6,3	5,8	6,0
Winstgroei	5,8	5,3	5,8	5,0	5,5	6,0
Economische groei	6,2	5,1	5,8	6,4	5,9	6,0

Bron: Visie op provinciale dynamiek 2006

A1 Werkgelegenheidsgroei

Sinds 1998 laat de jaarlijkse werkgelegenheidsgroei in West-Brabant een dalende lijn zien. Vanaf 2002 is er zelfs sprake van een negatieve groei. West-Brabant volgt globaal de landelijke ontwikkeling. Opvallend is wel dat over de hele periode gezien West-Brabant telkens lager uitkomt dan de nationale groeivoet. Alleen in 2005 zijn de rollen omgedraaid. Dan scoort West-Brabant (-0,2%) minder slecht dan het landelijke gemiddelde (-0,5%). De Rabobank baseert zich op de cijfers van 2005 waardoor West-Brabant een relatief hoge waardering krijgt.

Jaarlijkse werkgelegenheidsgroei in West-Brabant en Nederland (1998-2005)

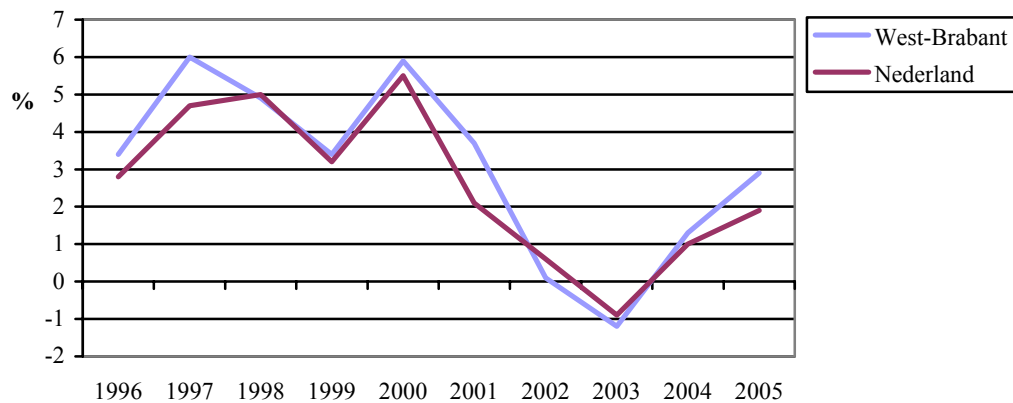
Bron: SES West-Brabant, LISA

¹ De regio's zijn gebaseerd op de zogenaamde COROP-indeling van het CBS. In het geval van West-Brabant gaat het om het Kamergebied plus de gemeenten Drimmelen en Geertruidenberg.

A2 Omzetgroei

In 2005 groeide de omzetwaarde van het West-Brabantse bedrijfsleven met 2,9%, tegen +1,6% landelijk. Ook in 2004 had West-Brabant al een voorsprong op de landelijke ontwikkeling. De Rabobank geeft West-Brabant op deze indicator dus niet voor niets een hoog cijfer.

Ontwikkeling (nominale) omzet in West-Brabant en Nederland (1996-2005)

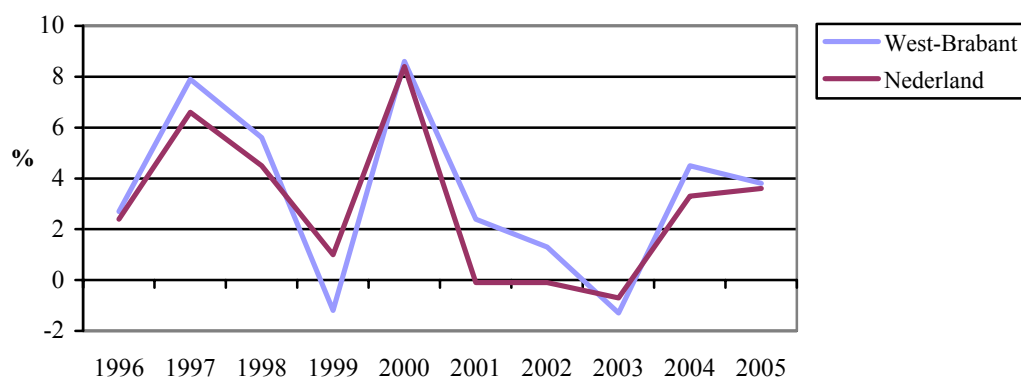

Bron: ERBO, KvK

A3 Exportgroei

Zowel in West-Brabant als in heel Nederland was de export in 2005 de drijvende kracht achter de omzetontwikkeling. In West-Brabant steeg de export met 3,8%, een fractie meer dan het landelijke gemiddelde (+3,6%). Ondanks het feit dat de export in West-Brabant iets sneller is toegenomen dan landelijk, heeft de Rabobank beide groeipercentages, waarschijnlijk vanwege het kleine verschil, gelijk gewaardeerd.

Ontwikkeling (nominale) export in West-Brabant en Nederland (1996-2005)

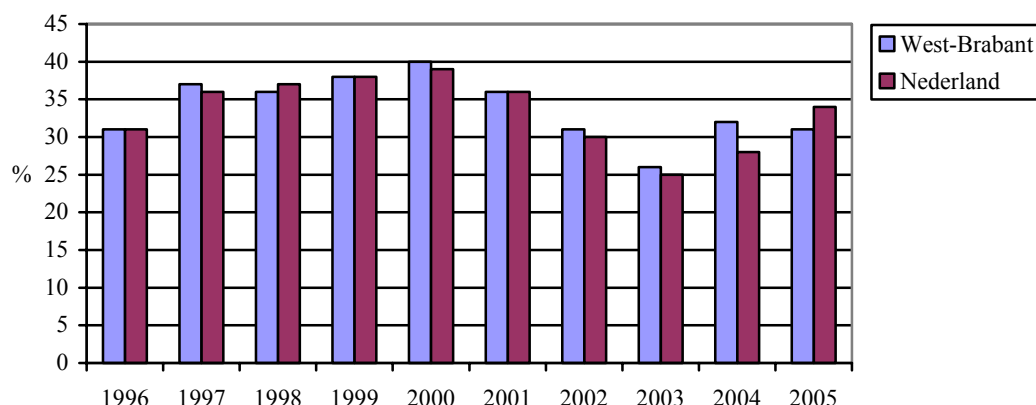

Bron: ERBO, KvK

A4 Winstgroei

In 2005 meldde 31% van de West-Brabantse bedrijven een toename van het bedrijfsresultaat. Landelijk lag dit ongeveer 3 procentpunten hoger. In 2004 had West-Brabant nog een streepje voor. Voor 2005 krijgt deze indicator van de Rabobank dus een score die ligt onder de 6.

Aandeel bedrijven in West-Brabant en Nederland met een toename van het bedrijfsresultaat

Bron: ERBO, KvK

B) Economische kracht

Onderstaande tabel toont de rapportcijfers voor de deelindicatoren waaruit de economische kracht bestaat. Het hoogste rapportcijfer heeft West-Brabant op het aandeel exporterende bedrijven (7,0), het laagst scoort de regio op het aandeel investerende bedrijven (5,3). Opvallend is dat West-Brabant op 3 van de 4 (sub)indicatoren lager scoort dan het landelijke gemiddelde. Van de vier Brabantse regio's bezet West-Brabant een derde plaats. Zuidoost-Brabant en Midden-Brabant (beide 6,0) staan bovenaan, Noordoost-Brabant is hekkensluiter.

Economische kracht 2005

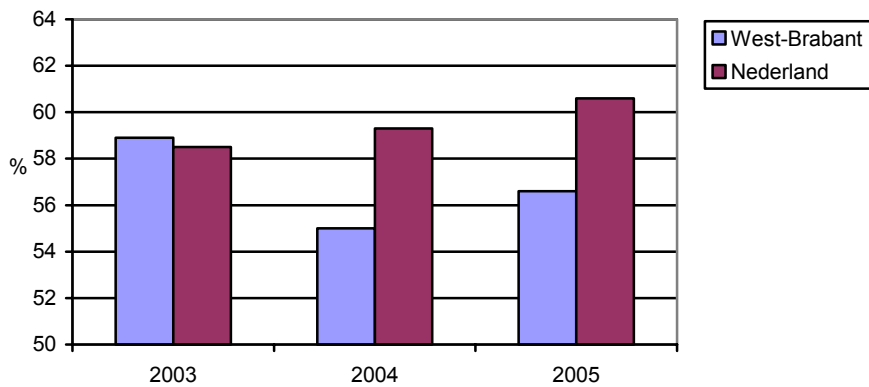
	West-Brabant	Midden-Brabant	Noordoost-Brabant	Zuidoost-Brabant	Noord-Brabant	Nederland
% bedrijven met investeringen	5,3	6,0	6,0	5,5	5,8	6,0
% exporterende bedrijven	7,0	7,3	6,3	6,8	6,8	6,0
Kracht productiestructuur	5,8	5,5	5,5	5,8	5,8	6,0
Dynamiek	5,8	5,3	5,3	6,0	5,8	6,0
Economische kracht	5,9	6,0	5,8	6,0	6,0	6,0

Bron: Visie op provinciale dynamiek 2006

B1 Aandeel investerende bedrijven

In 2005 heeft 57% van de West-Brabantse ondernemers investeringen gepleegd, landelijk was dat 61%. West-Brabant scoort inderdaad minder goed op deze indicator. Bij deze indicator dient wel een belangrijke kanttekening te worden geplaatst. De gegevens over de investeringsbereidheid zijn afkomstig uit de ERBO-enquête van de Kamer. Aan de ondernemers is alleen gevraagd of zij investeringen zullen plegen en niet om wat voor investeringen het gaat en wat de omvang van de investeringen is. Bij de waarde van deze indicator kunnen dan ook vraagtekens worden geplaatst.

Aandeel investerende bedrijven in West-Brabant en Nederland 2003-2005

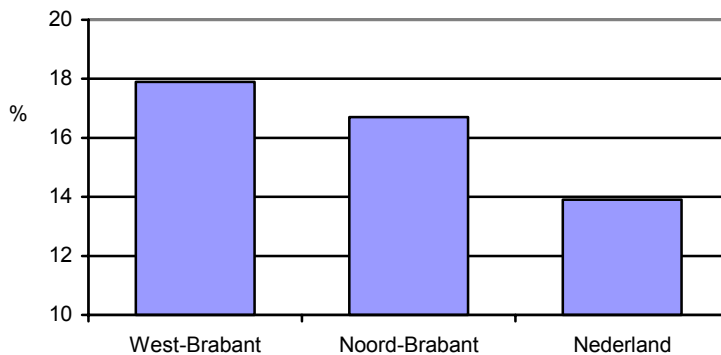

Bron: ERBO, KvK

B2 Aandeel exporterende bedrijven

West-Brabant is relatief sterk op het buitenland georiënteerd. In totaal haalden in 2005 ruim 2.100 bedrijven, oftewel 17,9% van het totaal, een deel van hun omzet uit het buitenland. Ter vergelijking, voor heel Noord-Brabant bedraagt dit percentage 16,7%, het Nederlandse gemiddelde komt uit op 13,9%. De sterke internationale oriëntatie van West-Brabant wordt door de Rabobank hoog gewaardeerd.

Aandeel exporterende bedrijven in West-Brabant, Noord-Brabant en Nederland (2005)

Bron: ERBO, KvK

B3 Kracht productiestructuur

Ondanks het feit dat niet geheel duidelijk is hoe de kracht van de productiestructuur is berekend, is wel bekend dat het hebben van veel landbouw en industrie nadelig doorwerkt. West-Brabant kent vergeleken met het landelijke beeld vooral veel industrie. De volgens de Rabobank meer perspectief biedende (zakelijke) dienstverlening is in West-Brabant minder prominent vertegenwoordigd. West-Brabant krijgt dan ook een minder gunstige beoordeling op deze (sub)indicator.

Aantal vestigingen en werkzame personen in West-Brabant (2005)

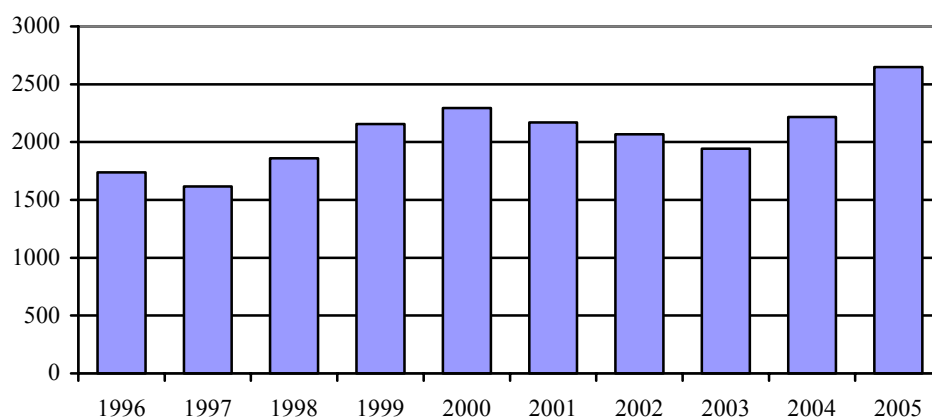
Sector	West-Brabant			Nederland
	Vestigingen	Banen		Banen
	Abs.	Abs.	%	%
Landbouw, jacht en bosbouw	3.390	11.700	4,5	3,5
Industrie	1.860	43.920	17,0	12,7
Bouwnijverheid	2.730	15.170	5,9	6,3
Handel en reparatie	7.940	47.900	18,5	17,9
Horeca	1.430	10.280	4,0	4,1
Vervoer/opslag/communicatie	1.140	15.100	5,8	6,4
Financiële instellingen	540	4.920	1,9	3,3
Zakelijke dienstverlening	6.520	30.720	11,9	14,3
Openbaar bestuur en overheid	120	15.500	6,0	5,9
Onderwijs	880	15.030	5,8	6,4
Gezondheids- en welzijnszorg	1.950	38.170	14,7	14,7
Overige diensten	3.090	10.620	4,1	4,5
Totaal	31.580	259.030	100,0	100,0

Bron: SES West-Brabant

B4 Dynamiek

Op de indicator dynamiek scoort West-Brabant onder het landelijk gemiddelde. Dat is vreemd aangezien er in 2005 sprake is van goede resultaten. Het aantal startende ondernemingen zat bijvoorbeeld in West-Brabant in 2005 sterk in de lift. In totaal werden er in 2005 in West-Brabant 2.649 starters geregistreerd, een stijging van 19,1% (+431 starters) ten opzichte van 2004. Ter vergelijking, landelijk groeide het aantal starters in 2005 met 15,0%.

Ontwikkeling van het aantal starters in West-Brabant tussen 1996 en 2005

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

Minder gunstig voor West-Brabant is de categorie 'overige oprichtingen'. Het gaat hier om nevenvestigingen van reeds bestaande bedrijven (bijv. filiaalbedrijven). Toch is de groei van het totaal aantal oprichtingen (starters plus oprichtingen) in West-Brabant nog altijd hoger dan gemiddeld in Nederland. Ook de ontwikkeling van het aantal opheffingen laat in West-Brabant een relatief gunstig beeld zien. In West-Brabant daalde het aantal opheffingen in 2005 met 9,1%, landelijk maar met 0,3%. Het is dus niet geheel duidelijk hoe de Rabobank de indicator dynamiek heeft berekend.

Bedrijvendynamiek West-Brabant en Nederland (2004 en 2005)

	ge- start	opge- richt	totaal opge- richt	opge- heven	saldo	inge- komen	ver- trokken
West-Brabant							
2005	2.649	1.488	4.137	2.110	2.027	617	511
2004	2.218	1.420	3.638	2.321	1.317	556	563
Groei 2004-2005 (%)	19,4	4,8	13,7	-9,1	53,9	11,0	-9,2
Nederland							
2005	75.118	40.781	115.899	59.250	56.649	14.331	14.341
2004	65.338	36.776	102.114	59.424	42.690	13.462	13.453
Groei 2004-2005 (%)	15,0	10,9	13,5	-0,3	32,7	6,5	6,6

Bron: KvK

Conclusies:

De Rabobank heeft de economische prestaties van de verschillende regio's berekend op basis van een tweetal onderdelen: economische groei en economische kracht. West-Brabant scoort vrij goed ten aanzien van de economische groei (alleen de winstgroei blijft iets achter), maar minder goed ten aanzien van de economische kracht (3 van de 4 subindicatoren blijven achter bij het landelijke niveau).

De economische kracht wordt vooral negatief beïnvloed door het relatief lage aandeel investerende bedrijven. Bij deze indicator kan een aantal kanttekeningen worden geplaatst. Het aandeel investerende bedrijven zegt namelijk niets over het type investering (vervanging of uitbreiding, innovatief of niet-innovatief, etc.) en de omvang van de investeringen (een miljoenen investering in de industrie telt even zwaar als een kleine investering in bijvoorbeeld de detailhandel). De waarde van deze (sub)indicator is dan ook beperkt en dat terwijl deze voor West-Brabant relatief sterk doorwerkt. Ook ten aanzien van de kracht van de productiestructuur blijft West-Brabant iets achter. Vooral het hoge aandeel van de industrie werkt negatief door. De vraag kan natuurlijk worden gesteld of dat dit terecht is. In werkgelegenheidstermen is de industrie weliswaar een krimpsector, echter als het gaat om productie ziet het plaatje er heel anders uit. Door een sterke groei van de productiviteit slaagt de industrie erin om met steeds minder mensen steeds meer te produceren. Ook de ontwikkelingen in het kader van Pieken in de Delta (procesindustrie) en Maintance Valley laten zien dat de industrie in West-Brabant nog niet afgeschreven hoeft te worden.

De interpretatie van de dynamiekcijfers door de Rabobank is niet geheel duidelijk. De mutatiecijfers van de Kamer laten zowel een bovengemiddelde groei van het aantal oprichtingen (vooral starters) zien als een bovengemiddelde daling van het aantal opheffingen. De lage score van West-Brabant is dan ook moeilijk te begrijpen.

Al met al kan worden gesteld dat West-Brabant zich op basis van de uitkomsten van het Rabobank-onderzoek geen grote zorgen hoeft te maken. Toch is het opmerkelijk dat ook de recente uitkomsten van het CBS over de economische groei in 2005 een vergelijkbaar beeld laten zien. De economie van West-Brabant groeide in 2005 met 1,6%, precies gelijk aan het landelijke gemiddelde. Daarmee staat West-Brabant, samen met nog 6 andere regio's, op de 18de plaats. De achterliggende sectorale groeicijfers zijn voor 2005 nog niet beschikbaar, hetgeen een nadere analyse onmogelijk maakt.

Economische groei (BRP) in de periode 2002-2005 naar COROP-gebied

	Regio's	2002	2003	2004*	2005*
1	Oost-Groningen	-0,1	0,9	-0,1	1,1
2	Delfzijl e.o.	6,8	4,9	2,0	-0,5
3	Overig Groningen	3,0	1,1	2,9	0,1
4	Noord-Friesland	-0,9	0,2	0,8	0,7
5	Zuidwest-Friesland	-0,8	4,3	2,7	1,7
6	Zuidoost-Friesland	-2,9	0,8	2,0	1,0
7	Noord-Drenthe	-0,6	0,2	-0,4	2,7
8	Zuidoost-Drenthe	0,5	-2,9	0,0	2,5
9	Zuidwest-Drenthe	2,0	0,9	1,2	1,4
10	Noord-Overijssel	-1,0	1,0	2,5	1,6
11	Zuidwest-Overijssel	0,3	-0,7	1,1	2,2
12	Twente	-0,4	1,3	1,8	1,4
13	Veluwe	-0,3	1,0	1,7	1,8
14	Achterhoek	0,3	0,1	2,9	4,6
15	Aggl. Arnhem/Nijmegen	-0,5	1,1	1,1	-0,1
16	Zuidwest-Gelderland	-3,9	-1,5	3,4	2,1
17	Utrecht	-1,1	-1,2	1,5	2,8
18	Kop van Noord-Holland	-0,4	3,5	1,4	1,7
19	Alkmaar en omgeving	-1,4	1,7	3,1	1,8
20	IJmond	3,6	0,8	1,6	1,1
21	Agglomeratie Haarlem	2,2	-4,6	0,5	1,2
22	Zaanstreek	3,0	1,4	-1,8	1,4
23	Groot-Amsterdam	3,7	2,2	4,2	2,9
24	Het Gooi en Vechtstreek	-0,5	0,2	1,3	2,1
25	Agglomeratie Leiden en Bollenstreek	-3,9	1,2	1,7	1,8
26	Agglomeratie 's-Gravenhage	1,7	1,3	1,3	1,5
27	Delft en Westland	-5,3	-0,6	2,0	1,6
28	Oost-Zuid-Holland	0,3	-3,8	3,1	1,6
29	Groot-Rijnmond	1,2	0,3	1,1	1,6
30	Zuidoost-Zuid-Holland	-6,6	1,2	1,8	1,7
31	Zeeuwsch-Vlaanderen	5,3	1,1	0,0	1,4
32	Overig Zeeland	3,2	1,7	1,0	1,6
33	West-Noord-Brabant	-0,6	1,0	0,6	1,6
34	Midden-Noord-Brabant	0,1	0,2	1,5	1,8
35	Noordoost-Noord-Brabant	0,4	0,9	0,7	1,8
36	Zuidoost-Noord-Brabant	-3,2	-0,7	3,2	1,4
37	Noord-Limburg	0,7	-2,1	2,9	1,3
38	Midden-Limburg	1,0	4,4	1,5	1,3
39	Zuid-Limburg	1,5	-1,9	0,5	0,6
40	Flevoland	1,6	6,3	4,1	2,8
	Nederland	0,2	0,5	2,0	1,6

* voorlopige cijfers

Bron: CBS